

ირმა რატიანი

**ქართული მწერლობა და მსოფლიო ლიტერატურული პროცესი
(მეორე, შევსებული გამოცემა)**

რედაქტორი: თეიმურაზ დოიაშვილი

გამომცემლობა: თსუ გამომცემლობა, 2018

წიგნი 2015 წელს გამოიცა და მალე ბიბლიოგრაფიულ იშვიათობად იქცა. ამიტომაც საჭირო გახდა მისი ხელმეორე გამოცემა. მაგრამ უფრო მნიშვნელოვანი ისაა, რომ ამჯერად წიგნი კიდევ უფრო შეივსო თეორიული და ანალიტიკური მასალით. წიგნი გამსჭვალულია ქართული მწერლობის ღირსებების აქცენტირებისა და მსოფლიო კულტურის წინაშე მისი დიდი დამსახურების ავტორის ინტერესის არეალში შემოდის ქართული მწერლობის ისტორიისათვის მნიშვნელოვანი ისეთი თემები, როგორცაა: ქართული ნაციონალური მწერლობა და მისი მიმართება მსოფლიო სალიტერატურო პროცესთან; ქართული ლიტერატურული კანონი და მისი ფორმირების ძირითადი კულტურული ვარიანტები; ქართული ლიტერატურული კანონის მიმართება დასავლურ და აღმოსავლურ ლიტერატურულ მოდელებთან; ქართული მწერლობის პერიოდიზაციის საკითხი; ქართული მწერლობის ცალკეული ეტაპების ანალიზი თანამედროვე ლიტერატურული პროცესების ფონზე...

წიგნის ავტორს მიმოქცევაში შემოაქვს არამართო ტექსტის ანალიზის სხვადასხვა თეორიები, არამედ – ქართული ლიტერატურათმცოდნეობისათვის აქამდე უცნობი ტერმინებიც:

„ლიტერატურული ისტორია“, „გვიანი რეალიზმი“, „ლიბერალიზებული დისკურსი“ და სხვ.

კონსტანტინე ბრეგაძე

მოდერნი და მოდერნიზმი

რედაქტორი: ირმა რატიანი

გამომცემლობა: მერიდიანი, 2018

წიგნში თავმოყრილია ბოლო წლებში (2014-2017) გამოქვეყნებული ის სამეცნიერო სტატიები, რომლებიც ეძღვნება საკუთრივ ლიტერატურულ მოდერნიზმს და მის მიმართებას მოდერნის ეპოქისადმი. წიგნისათვის სტატიები სპეციალურად გადაამუშავდა და შესწორდა. წიგნს წინ უძღვის მნიშვნელოვანი თეორიული გამოკვლევა, რომელიც ცნებების – მოდერნის და მოდერნიზმის გამიჯვნას ითვალისწინებს, რაც ჩვენს ლიტერატურათმცოდნეობაში ხშირად აღრეულია. წიგნის პირველსავე ნაწილში ქართული მოდერნიზმის წარმომადგენელთა შემოქმედების თეორიული ანალიზია წარმოდგენილი. წიგნის მეორე

ნაწილი კი ავტორისავე თარგმანებისგან შედგება, სადაც თავმოყრილია თეორიული ნაწილის გაგებისთვის აუცილებელი მხატვრული ტექსტები.

წიგნი განკუთვნილია სტუდენტების, დოქტორანტების, სპეციალისტებისა და აღნიშნული საკითხებით დაინტერესებული მკითხველისთვის.

ავტორთა კოლექტივი

ევროპული და აღმოსავლური მყარი სალექსო ფორმები ქართულ პოეზიაში წიგნი I - თეორია, წიგნი II - ქრესტომათია

რედაქტორი: **ირმა რატიანი**

გამომცემლობა: თსუ გამომცემლობა 2018

„ევროპული და აღმოსავლური მყარი სალექსო ფორმები ქართულ პოეზიაში (ისტორია, თეორია, ქრესტომათია)“ აქტუალობა და კვლევის სიახლე განისაზღვრება მეთოდოლოგიური მცდელობით: ა) გამოკვეთოს მყარი სალექსო ფორმების განსაზღვრის არსისა და ცნებათა დინამიკა და შეუსაბამოს იგი განხორციელებული კვლევის მეთოდოლოგიურ საფუძვლებს; ბ) გადაიაზროს ქართული პოეზიის, ეროვნული ლექსწყობის განვითარების ცალკეული პერიოდები მსოფლიო ლიტერატურული პროცესის რაკურსში; გ) დასახული მიზნის მისაღწევად გამოიყენოს სტრუქტურალისტური, პოსტსტრუქტურალისტური, კომპარატივისტული, კომპლექსური კვლევის, შედარებითი მეტრიკისა და პოეტიკური სტატისტიკის მეთოდები, გავლენის თეორიის წარმომადგენელთა კვლევები. აქ ქრესტომათიული და კვლევითი ნაწილები სინქრონულადაა წარმოდგენილი. წიგნი გათვალისწინებულია როგორც ბაკალავრების, მაგისტრანტებისა და დოქტორანტებისათვის, ისე ფართო მკითხველი საზოგადოებისათვის. „ევროპული და აღმოსავლური მყარი სალექსო ფორმები ქართულ პოეზიაში (ისტორია, თეორია, ქრესტომათია)“ არის პირველი მეთოდოლოგიური მცდელობა იმისა, რომ ქართული პოეზიის ისტორია და თეორია, ქართული ლექსმცოდნეობა გააზრებულ იქნას ფართო ლიტერატურულ-კულტურულ ქრილში, აღმოსავლური და ინდოევროპული ლექსწყობის სისტემებთან მიმართებით, კონცეპტუალური, მეთოდოლოგიური და სტრუქტურული გადაკვეთების, თანხვდომებისა და ინვარიანტული პროსოდიული სიდიდეების კონტექსტში.

ავტორთა კოლექტივი

ლიტერატურული მიმდინარეობები (კლასიციზმიდან მოდერნიზმამდე)

რედაქტორები: **ირმა რატიანი, გაგა ლომიძე**

გამომცემლობა, GCLA Press 2017

სხვადასხვა დროს საქართველოში იქმნებოდა ცალკეული ნაშრომი, რომელიც ითვალისწინებდა ამა თუ იმ მიმდინარეობის ანალიზს თუ თავისებურებების წარმოჩენას (მაგ., ჟურნალ „სჯანში“ სხვადასხვა დროს გამოქვეყ-

ნებული ნუგზარ მუზაშვილის სტატიების სერია სხვადასხვა მიმდინარეობაზე, ნინო ნაკუდაშვილის ნაშრომი „ლიტერატურული მიმდინარეობები“, ისევე როგორც ლიტერატურის ინსტიტუტის მიერ მომზადებული კრებულები „ქართული ლიტერატურა ისტორია საერთაშორისო ლიტერატურული პროცესების ჭრილში“ (ორტომეული), „ქართული მოდერნიზმის ტიპოლოგია“, „XVI-XVIII საუკუნეების ქართული ლიტერატურა“ თუ „ქართული რომანტიზმი“). მაგრამ ავტორთა კოლექტივის მიერ შედგენილი გზამკვლევი, რომელიც გათვალისწინებული იქნება უშუალოდ უმაღლესი სასწავლებლის ჰუმანიტარული ფაკულტეტის სტუდენტებისთვის, აქამდე არ მომზადებულა. მაგალითად, შეუძლებელია თეიმურაზ I-ზე საუბარი ბაროკოს კონტექსტის გათვალისწინების გარეშე, ისევე როგორც წარმოუდგენელია ნიკოლოზ ბარათაშვილის თუ ილია ჭავჭავაძის ტექსტების ანალიზი ზოგადად მიმდინარეობის გაუთვალისწინებლად. ყველაფერთან ერთად, აქცენტი კეთდება კონტექსტზე, ანალოგიური ლიტერატურული მიმდინარეობების ჭრილში.

ამ კრებულში, მიმდინარეობის ფარგლებში, გაანალიზებულია ცნობილ მწერალთა მიერ შექმნილი ტექსტები. ასეთი გზამკვლევი, აუცილებელია ყოველი განათლებული ერისათვის. საკმარისია გავიხსენოთ ოქსფორდის თუ კემბრიჯის უნივერსიტეტების მიერ სერიების სახით გამოცემული კრებულები სხვადასხვა მიმდინარეობის შესახებ. კრებული მნიშვნელოვან დახმარებას გაუწევს უმაღლესი სასწავლებლების ლექტორებსა და სტუდენტებს და ლიტერატურისმცოდნეობის საკითხებით დაინტერესებულ ფართო მკითხველს.

ბორის გროისი

სტალინიზმის ტოტალური ხელოვნება

მთარგმნელები: **ლამარა შავგულიძე, გაგა ლომიძე**

რედაქტორი: **ნელი ანდრონიკაშვილი**

გამომცემლობა: **CCU Press**

ამ მნიშვნელოვანმა წიგნმა გარდატეხა მოახდინა რუსული ავანგარდისა და სტალინისტური კულტურის გაგების საკითხში. წიგნი თავდაპირველად გამოქვეყნდა გერმანულ ენაზე, მხოლოდ შემდეგ ითარგმნა ინგლისურ, ფრანგულ, იტალიურ და რუსულ ენებზე.

ავტორი პროვოკაციულად ამტკიცებს, რომ რეალურად, ავანგარდული პროექტი, რომლის ავტორები იყვნენ მაიაკოვსკი და ფუტურისტები, ცხოვრებაში სტალინმა განახორციელა. ფუტურიზმსაც და საბჭოთა ხელისუფლებასაც ერთი, იდეალისტური ახალი საზოგადოების აშენება სურდა; ორივე ცდილობდა, სისრულეში მოეყვანა ეს სტრატეგია. მაგრამ როგორც აღმოჩნდა, ისინი ორივე ერთსა და იმავე ტერიტორიაზე მოქმედებდნენ და ამიტომაც ძლიერმა – ხელისუფლებამ გაანადგურა სახელოვნებო ავანგარდი და ტრიუმფატორის როლი თვითონ მოირგო. სტალინმა მთელი ქვეყანა და მისი მოქალაქეები მხატვრულ მასალად მიიჩნია, რომლის გადადნობა შესაძლებელია. გროისი

ნიგნის ბოლო თავებში პოსტსტალინური, ე.წ. პერესტროიკის ხანის საბჭოთა კულტურის მნიშვნელოვან ანალიზსაც გვთავაზობს.

იური ლოტმანი

საუბრები რუსული კულტურის შესახებ. რუსეთის თავადაზნაურობის ყოფა და ტრადიციები (XVIII-XIX საუკუნის დასაწყისიდან)

მთარგმნელი: **გაგა ლომიძე**

გამომცემლობა: მნიგნობარი

იური ლოტმანის ერთ-ერთ ყველაზე მნიშვნელოვან ნაშრომს „საუბრები რუსული კულტურის შესახებ. რუსეთის თავადაზნაურობა ყოფა და ტრადიციები (XVIII-XIX საუკუნის დასაწყისიდან)“ ქართველი მკითხველი აქამდე მხოლოდ ფრაგმენტულად იცნობდა, მისი რამდენიმე თავის – განსაკუთრებით დეკაბრისტების შესახებ თავის სახით. ამას გარდა, მკითხველი აქ გაეცნობა იური ლოტმანის ცნობილ მოსაზრებას იმის შესახებ, რომ რომანტიზმის ხანის ცხოვრებაზე უდიდეს გავლენას ახდენდა ლიტერატურა და მისი პერსონაჟები. სწორედ ამ პრიზმაშია წაკითხული არა მხოლოდ რუსული და ევროპული ლიტერატურა და კულტურა, არამედ ყოფაც. ქართველი მკითხველისთვის კიდევ უფრო საინტერესოა იმის გამო, რომ ლოტმანის ეს ნაშრომი საშუალებას მიცემს, რომ საკუთარი კულტურაც ამგვარი მიდგომით განიხილოს, ვინაიდან ესა თუ ის მიმდინარეობა, ვარიაციული სხვაობების მიუხედავად, დედამიწის ყოველ წერტილში მაინც საერთო თავისებურებებით ხასიათდებოდა.

Simple Forms: Legend, Saga, Myth, Riddle, Saying, Case, Memorabile, Fairytale, Joke
by André Jolles

ანდრე ჟოლე

მარტივი ფორმები: ლეგენდა, საგა, მითი, გამოცანა, ანდაზა, ქეისი, მოგონება, ზღაპარი, ანეგდოტი

გამომცემლობა: Verso, 2017

ლეგენდა, საგა, მითი, გამოცანა, ანდაზა, ქეისი, მოგონება, ზღაპარი, ანეგდოტი - ანდრე ჟოლეს ყველა ეს ე.წ. „მარტივი ფორმა“ ესმის, როგორც სამყაროსთან ადამიანის ურთიერთობის განსხვავებული მოდელის ასახვა ენაში და, აქედან გამომდინარე, ლიტერატურული ნარატივის ძირითადი მასტრუქტურირებელი პრინციპი. ეს ნიგნი 1929 წელს გერმანიაში გამოვიდა და დიდი ხნის მანძილზე, ჟანრის თეორიის კლასიკად იყო აღიარებული. ანდრე ჟოლი ლიტერატურის კვლევის ნარატოლოგიური მიდგომის და სტრუქტურალიზმის წინამორბედი იყო. ვლადიმირ პროპის „ზღაპრის მორფოლოგიის“ მსგავსად, რომელსაც ხშირად ადარებენ, ჟოლეს ეს ნაშრომი ფუნდამენტურიცაა ჟანრის თეორიის კვლევის თვალსაზრისით და დღემდე არ კარგავს აქტუალობას.

Foucault: The Birth of Power**by Stuart Elden****სტიუარტ ელდენი****ფუკო: ძალაუფლების დაბადება**

გამომცემლობა: Polity, 2017

მიშელ ფუკოს „ცოდნის არქეოლოგია“ 1969 წლის მარტში გამოქვეყნდა, „ზედამხედველობა და დასჯა“ – 1975 წლის თებერვალში. მართალია, ამ ორ ნიგნს ექვსი წელი აშორებს, მაგრამ სათაურიდან მომდინარე ტონი თვალმისაცემია: პირველი მეთოდოლოგიური სახელმძღვანელოა, მეორე – თითქოს იარაღის ასხმისკენ მოგვინოდებს. რამ გამოინვია ფუკოს პიროვნებაში რადიკალური ცვლილება? ამ პერიოდში რამდენიმე ძვრა მოხდა. ფუკო ტუნისიდან საფრანგეთში დაბრუნდა. ტუნისი მისთვის პოლიტიკური გასხვივონებასავით იყო. ის მალევე ჩაერთო 1968 წლის აქტივობებში. ნიგნში გამოყენებულია ფუკოს მიერ „კოლეჟ დე ფრანსში“ ნაკითხული კურსები, საფრანგეთის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში ახლახან აღმოჩენილი დოკუმენტები და საარქივო მასალა და წარმოდგენილია ფუკოს, როგორც მწერლის, მკვლევარის, ლექტორის და აქტივისტის წარმორჩენის მცდელობა.

Philosophizing Madness from Nietzsche to Derrida**by Angelos Evangelou****ანგელოს ევანგელუ****შეშლილობის თეორიზება. ნიცშედან დერიდამდე“**

გამომცემლობა: Palgrave Macmillan, 2017

რა კავშირია ფილოსოფიას, შეშლილობას და ავტობიოგრაფიას შორის? ნიგნში განხილულია, თუ როგორი გავლენა შეიძლება მოეხდინა ნიცშეს შეშლილობას მის გვიანდელ ნაშრომებზე. ასევე, ნიგნი იკვლევს, თუ რატომ მოიხიბლნენ ევროპელი მოაზროვნეები შეშლილობის კონცეფციით ნიცშეს შემდეგ და რა ცვლილება განიცადა შეშლილობის ცნებამ. ამ მიზნით ავტორი განიხილავს მე-20 საუკუნის სამ უდიდეს ფრანგ ფილოსოფოსს, რომლებზეც ნიცშემ დიდი გავლენა მოახდინა: ბატაი, ფუკო და დერიდა. ამ ანალიზიდან გამომდინარე, ნინა პლანზე გამოდის „ავტობიოგრაფიული ფილოსოფიის“ ახალი ცნება, რაც ამ თემის ფილოსოფიური მსჯელობის საგნად ქცევას გულისხმობს. ამ ცნების მიმართ ზემოჩამოთვლილი ფილოსოფოსები სხვადასხვაგვარად უპირისპირდებიან ან თავისებურად ავსებენ.